

Surányi Béla

A mezőgazdaság vonzásában Baráti beszélgetés Veress László professzorral

1994 október első felében nemzetközi konferenciát rendeztek a Debreceni Agrártudományi Egyetemen: *A juhtenyésztés fejlesztésének lehetőségei* címmel. Nyolc külföldi ország neves szakemberei, nemzetközileg elismert kutatók, oktatók vettek részt a tanácskozáson, választ keresve arra, hogy mit kínál a jövő e fontos állatfaj számára, amely századok óta meghatározó szerepet játszik a magyar mezőgazdasági kultúrában. E konferencia öregbítette *Debrecen* tudományos hitelét, s elismerte *Veress László* eddigi munkásságát, akinek szakismerete, felkészültsége túlmutat a hazai tudományos berkeken.

Ismeretségünk visszanyúl az 1980-as évek elejére. Akkoriban jelent meg a *Juhtenyésztők kézikönyve* c. munka, melynek magyar szerkesztője Veress László volt. Különösen megragadott engem e monográfia szellemisége, a feldolgozás vezérfonala, hiszen hosszú idő után először jelent meg a hazai könyvpiacra egy olyan mű, amely bátran élt a történetiség lehetőségével is, korszerűsége nem homályosította el a hasznos hagyományokat, mind azt az ismeretet, amely közkincként halmozódott föl a századok során.

A jelent mindig a múltba ágyazó szemlélet az élet becses ajándéka. Szerencsés az, aki tud vele élni. Számomra ilyen személy Veress László tanár úr. Mondd, milyen volt az a családi háttér, amelybe születél, s miként befolyásolták szellemi eszmélődésed az iskolai évek?

Tősgyökeres debreceni református polgári családból származom. A városban nekem még a szobrok is rokonaim: a Kossuth-szobron ábrázolt *Könyves Tóth Mihály* lelkész, édesapám két dédnagyanyjának a testvérbátyja volt. Szüleim a város, a haza és a munka szeretetére, az ember és a hagyományok tiszteletére neveltek. Apám élete is összeforrt Debrecennel, hiszen gazdasági tanácsnokként 1928–1944 között a városházán dolgozott. A részletekre nem kívánok kitérni, mert erről megjelent egy újságcikk a múlt év tavaszán a Hajdú-Bihari Napló hasábjain, éppen a te tolladból.

A Debreceni Gyakorló Gimnáziumban kitűnő tantestület — Jausz Béla, Kovács Máté, Módis László, Kiss Árpád, Simon László — nem csupán alapműveltséget adott át, hanem önálló gondolkodásra is nevelt. 1944 tavaszán édesapám a Bábolnai Ménesbirtokra küldött dolgozni és tanulni. Ott ismertem meg az akkori *nagyüzemi gazdálkodást*. 1946-ban már Fancsikán dolgoztam — egy fél-

évig — Biró János nevű gazdánál. Ott találkoztam a „több lábon álló” *parasztgazdasággal*, ahol reggeltől estig céltudatos tevékenység folyt. Megtanultam tisztelni a tanyasi embert, aki keményen dolgozott a megélhetéséért. Időközben *Apponyi Sándor* gróf vendége is voltam Pálfán. *Illyés Gyula* róla írta *Ebéd a kastélyban* c. kis regényét, amely 1962-ben jelent meg. Majd Ausztriában egy báró kocsisa voltam, így menekültem meg a fogolytáboroktól.

Mielőtt rátérnék szakmai pályádra, érdekelne az, hogy kik formálták életszemléletedet?

Serdülőkoromban *Kodolányi János* és *Németh László* írásai alapozták meg szemléletemet, gondolkodásomat. *Anatole France* történelmi és társadalmi szatirái, *Lev Tolsztoj* regényei győztek meg arról, hogy emberi tisztesség és a társadalomért érzett felelősség nélkül a szép eszmék demagógiává silányulnak. *Szolzenyicint* minden középiskolásnak ismernie kellene. *Balzac*tól tanultam meg, hogy a társadalom változhat, az egyes emberek természete és törekvései ismétlődnek.

Mi vonzott a mezőgazdasági pályára és melyek voltak szakmai tevékenységed főbb állomásai?

Édesapám felfigyelt állattenyésztési érdeklődésemre, ezt tudatosan fejlesztette bennem. 1950-ben az Agrártudományi Egyetem Mezőgazdasági Karán diplomát szereztem. Az egyetemen *Schandl József* és *Horn Artúr* akadémikusok mellett dolgoztam és hallgattam *Csukás Zoltánt* és *Konkoly-Thege Sándort* is. Reájuk nagy tisztelettel és szeretettel emlékezem.

Tizenhárom évi sikeres állami gazdaságban eltöltött vezetői szolgálatból tíz év a *Hajdúszoboszlói Állami Tangazdaságra* jutott. Ez megalapozta későbbi állattenyésztés-kutatási tevékenységemet. Kutatói pályafutásom alakulására meghatározó volt a *Kaposvári Mezőgazdasági Főiskolán* eltöltött tizenhárom év. 1980-ban visszakerültem Debrecenbe, az Agrártudományi Egyetemre. Magammal hoztam egy *juhkutatói programot*, melyet följajánlottam a nádudvari HAGE-nek. Ezt a programot végül is a *csengeri* termelősövetkezet segítségével valósítottam meg. Végh János barátom és munkatársam ezért a munkáért 1992-ben egyedül kapott kormánykitüntetését. 1986-tól vezettem az *állattenyésztési tanszéket*, de amikor betöltöttem a 65. évemet, lemondtam. Továbbra is dolgozom, bőven van tenni valóm.

Mire tekintesz büszkén vissza?

1990-ben tanszékünk két angol és egy német felsőoktatási intézettel közös TEMPUS pályázatot nyert. Három év alatt a tanszék fejlesztésére, a hallgatók és fiatal oktatók képzésére tizenhárom millió forintot kaptunk. Komlói István a Bangori Egyetemen (Walesben) szerzett állattenyésztésből, Kovács Péter pedig Kielben szerez a jövőben tudományos fokozatot a takarmányozás területéről.

Már Kaposvárott bekapcsolódtam a *természetvédelembe*. 1984-ben az ősi magyar *racka* megmentésére és nemesítésére a *Hortobágyi Nemzeti Park* segítségével elsőként alakítottunk *állattenyésztési egyesületet*.

Az elmúlt négy évtizedben több mint ötven juhajtát importáltak Magyarországra. Ezek közül eddig csupán a javaslatomra vásárolt *booroola merinó* és a magyar merinó keresztezéséből sikerült *új fajtát* létrehozunk. E fajtából exportált

tenyészállatokkal Németországban is igen figyelemreméltó eredményeket értek el. Kelet-Európában és Közép-Ázsiában is jelentős szerep várhat e fajtára.

Egy oktató, egy kutató tudományos rangját jelzik könyvei, tanulmányai. 1986-ban megjelent *Báránynyelés-hízalás* c. könyvünk a hazai siker után Lengyelországban is elismerést aratott, az ottani Mezőgazdasági Kiadó megjelentette. Két *egyetemi tankönyvnek*, egy magyarul és németül megjelent *kézikönyvnek* voltam a társszerzője és szerkesztője. Most egy Kanadában szerkesztett angol nyelvű *monográfia* egyik fejezetének megírására kértek föl. A hazai közleményeken kívül több mint ötven tanulmányom jelent meg idegen nyelven.

Ükapám tanulóújságjának és jó barátjának *Csokonai Vitéz Mihálynak* nem sikerült Debrecenbe visszatérnie. Nekem a visszatérés és a bizonyítás lehetősége egyaránt megadatott. Remélem, tanítványaim, gyermekeim és unokáim továbbjárnak a jó hagyományokból, a korszerű szemléletből magam igényei szerint kitaposott utat.

Köszönöm a beszélgetést!